

0+

“Поро пиалан улыт яндар шўман-влак:
цуло Юмым ужыт” (Мф. 5:8).

ШўМ-ЧОН ЦЗОЛЫК

2013 ий март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВΟΣЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ ИИПЕК (55) №, 2017 ий ноябрь

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший архиепископ Иоаннын благословитымыже почеш



«ТОРАСЕ ЯЛ» ПРОЕКТ

Марий епархийын социальный пѳлкаже
нужнаракын ылыше ег-влаклан кочкыш сату дене
икмыняр ий полша. Кызыт марте тиде польшым
Йошкар-Олаште ылыше-шамыч гына налын кертыныт.

Тиде опытлан энертен, тений «Православная
инициатива в Марий Эл» конкурсыш «Торасе ял»
проектым возеныт да сеныше радамыш логалыныт.

Пашаштым тений 13 июлышто тўналыныт да
план почеш У Торъял, Марий Турек, Курыкмари,
Медведево да Оршанке районласе икмыняр ялыш
кандаш гана лектыныт. 20 октябрыште

Курыкмари районсо кок ялыш:

Санук солаш да Верашангерыш – миеныт.
Тиде проектын тўн шонымашыже – шкет ылыше
шонгыен-влаклан, шуко шочшан але нелын
ылыше ешлан кочкыш сату дене полшаш, тыгак
медицине да духовный польшым пуаш.

Сатум ончыч мешак дене наледеныт,
вара посна наборым ыштен ямдыленыт.
Пелен тыгак Евангелийым, молитвословым,
оныш сакыме ыресым, йоча-влаклан теле
вургемым да йолчиемым намиеденыт.

Корнышко епархийын социальный да увер
пѳкалаж гыч, тыгак «Марийская правда»
газетын корреспондентше, православный
доброволец ден поро кумылын полшышо
ака-шўжар-влак тарваненыт. Йоласалыште
нунын деке Козьмодемьянск
эмлымверын участковый врачше
И.Л.Никитин ушнен.

Умбагыже - 2-шо лаштыкыште.



Кок ялыштыжат Юмын Ава лүмеш молебным верысе ең-влакын суртешышт иерей Алексей Михеев служитлен. Тудын дене пырля Емелево селасе Святой Троице лүмеш храмын настоятельже протоиерей Александр Алешев ден Владимирский селасе Владимирский храмын настоятельже, Санук слаштак шочын-кушо иерей Алексей Васюткин кумалыныт.

Тиде проект нерген батюшка Алексей Михеев тыге иктешлен каласен: «Мемнан ыштыме пашана тенызысе вүд чүчалтыш веле, тидым ме икымше гана лектын коштмына годымак умылышна. Ме шоненна: теве шонгыен-влак деке миен толына, пöлек дене куандарена. Но торасе яллаште шуко енге пеш нужнан ила улмаш. Сандене мемнан коңдымо пакетшым полышланат шотлаш ок лий. Мемнан гын тыгай шонымаш шочын: торасе яллаште илыше ең-влакым ончыкыжымат полыш деч посна кодыман огыл, нунын деке тыге эре коштман, полшыман».

Тышке эше Марий епархийын информационный отделыштыже пашам ыштыше Валентина Пескован мутшым ешарыме шуэш: «Түжвач ончымаште ең-влак нужнан илат гай чучеш. Но тыште тугай мотор пүртүс, кеч-могай игече лийже, тудо садак сылне. Мый шкежат тыгай ялыште шочын-кушкынам, сандене лавыран уремжат мыйын чонемлан лишыл. Эң тунжө – могай ең-влак тыште илат! Нунын чоныштышт тыныс озалана,

изи полышланат куанен да тауштен моштат. Суртыштышт ылышлан чыла йөнештарыме, конга деч лектеш шокшо чоныш ласкалыкым пурта. Юмылукуштышт тошто юмона-влак шогат, ончылнышт лампадке йўла. Тугеже тыште Юмылан ўшанен да кумалын илат, сандене кужу ўмыран ултыт».

Ты пöлкаштак пашам ыштыше Людмила Петровна Протасова ешарыш: «Тиде проект дене черке пеш сай примерым верысе администрацийлан, медицине да культур учрежденийлан пуа. Черке дене пырля моло верыштат тыгак тыршаш тўналыт гын, тораште илыше ең-влакынат эрласе кечылан ўшанышт ешаралтеш».

Епархийысе пресс-службын материалже почеш А.ЧЕМЕКОВА ямдылен.





СЫЛНЕ ПОКРО ПАЙРЕМЫМ КУАНЕН ЭРТАРЫШНА

Юмым Шочыктышо Пеш Святой Аван Леvedмыже лүмеш пайрем эртен кайыш. Тудо чынжымак духовный полышын да аралтышын символжо. Пайрем кечын икте-весым ме тыге саламлена: «Тек Юмым Шочыктышо Пеш Святой Авана тыйым шке леведышж дене леведеш».



Ты кугу пайремлан архиепископ Иоанн кас службым Благовещенский кафедральный соборышто нангаен, а Литургийыш Юлсер кундемыш, Эмеково селаште верланыше тошто пу черкыш, кудална. Тудым эше 1914 ийыште Иоанн Кронштадскийын благословитлымыж почеш чонымо да Юмым Шочыктышо Пеш Святой Аван Леvedмыже лүмеш святитлыме. Черке мемнам куан шүлыш дене вашлие, тыште чыланат моткоч кугу куштылгылыкым, чон ласкалыкым шижна. Тынар шуко калыкым Литургийлаште шукертсек ужаш логалын огыл. Калык черкыш шынен огыл, сандене черке пöртөнчылно, уремыште шоген. Кажныже шке шонымашыж дене толын, лишыл енжылан, ешыжлан



полшаш манын, Юмым Шочыктышо Пеш Святой Авам сөрвален. Чыла енын молитваже ик молитваш ушнен, черкыште йонген. Тек Юмын Ава мемнам шкеж деч ок шүкал, ок кодо.

Литургий деч вара черке йыр крестный ход дене эртышна. Юмылан ўшаныше-влакым владыка святой вүд дене сайынак чывылтыш. Вара трапезныйыш кочкаш ўжыч. Рушарня школыш коштшо йоча-влак изирак концертым ончыктышт. Нунын саламлыме мутышт, мурышт чылалан куаным пöлеклышт.

Шке кумылын полшышо православный-влак.





Святой орланыше Уар (†307) Египетысе Александрий олаште илен да Тианысе когортын военачальникше лийын. Ик Чын Юмылан ўшанен да казаматыше орланыше христиан-влакклан йўд еда шолып полшаш коштын: сусырыштым эмлен, кочкаш конден. Тудо икана шым христиан туныктышын шинчыме казаматыш миен. «Христос верч орланаш йўрышō лияш ыле, но мый орландарымаш деч пеш лўдам. Шке лўдмашем деч кузе утлаш ыле?» – манын Уар да нуным шкеж верч кумалаш йодын.

– Тый жаплан пуымо орлык деч лўдат гын, курымаш орлыкыш логалат. Мландымбалне Христос нерген луктын каласаш от тошт гын, Пылпомышто Тудын чурийжым от уж, – каласеныт тудлан туныктышо-влак.

Тыгай мутым колмеке, Уар ты казаматыштак кодын, йўдым колышо ик туныктышо олмеш орланымашым чыташ шонен пыштен. Вес кечын наместник тидын нерген пален налын да Уарым тўрлō семын орландараш кўштен: пондо дене кыренит, унчыливуя сакен, коваштыжым кушкедынит, кўргыжō лекмеш орландаренит. Курымаш илышыш каяш туныктышыжо-влакклан святой Уар таум ыштен да шкеж верч пытартыш гана кумалаш йодын.

Колымекыже, Уарын капшым ола воктеке луктын кудалтеныт. Христос верч орланыше святой ен тудлан полшаш тўналеш манын, Клеопатра лўман ўдырамаш тудын капшым йўдым шолып конден, шке суртешыже тоен, шўгар ўмбалныже эре кумалын. Христиан-влакым поктылмым чарнымеке, тудо Палестинысе шке шочмо Эдра селашкыже

Чыла Йодметым Юмо деке шуктем!

толын. Уарын капшымат тышке конден да, тиде шке марийжын капше манын ондален, тукумжын шўгарышкыже (гробницышкыже) пыштен. Кажне кечын гаяк тушко кумалаш толын, сортам чўктен, тамле пушан шикш дене тўтырен. Тудын дене пырля весе-шамычат толаш тўналыныт, черле-влакше паремыныт.

Тунам Клеопатра тышан храмым чоҥаш шонен пыштен. Тиде жапыште Иоанн эргыже латшым ийым теменат, служитлашыже кугыжа деч тудлан сай верым йодын. Черкым чонен шуктымеке, Клеопатра епископ ден пресвитер-влакым ўжын. Святой Уарын мощыжым шергакан верыш пыштеныт. Эргыжын чийышаш салтак вургемжым да ўштыжым Клеопатра святойын мощыжо ўмбаке пыштен. Шкеже шочшыж верч чот кумалын, мо эргыжлан пайдале лиеш, тидым Господь деч йодаш Уарым сўрвален.

Храмым святитлымеке, святой Уарын мощыжым Юмын

**Клеопатран
родо-тукумжым прос-
титлыше Кучен Ашныше
Господь, Шкендын кугун
орланыше Уаретын кумалмы-
жым тачат кол да мемнан,
шuko сулыкан-шамычын,
йодын шогымынам уж:
Тыйын ончылно чаманен
шарныме-влакым орлык гыч
утаре. Чот Поро Юмо,
чаманыше улметлан кўра
полшаш вашке, вет кумылет
лиеш гын, Тый
чыла кертат.**

литургийым служитлыме престол йымаке пыштеныт. Службо деч вара Клеопатра чапле ўстелым поген да чыла уна-влакым сийлен. Тудлан польшкалыше Иоанн эргыже вучыдымын чот черланен да тунамак колен. Клеопатра, чот шортын, храмыш куржын, святойлан йпкелен ойлен: «Юмылан йўрышō святой, мый тыланет чыла ўшанем пыштенам, тыланет верч шке пелашемын капшым ўрдыжеш коденам. Тыйын верч чот тыршымеман ынде тыге таум ыштышыч

мо? Кō мыйын капем тоя? Эргым деч посна шкет кодмеш, мыйымат пырля нал але тудым пўртылтō!»

Чот нойымыжо да кугу ойгыж дене Клеопатра мален колтымо гай лийын. Омыж дене тудо эргыжым вўден толшо святой Уарым ужын. Коктынат волгыдо тўсан, лум деч ош вургеман шўртнō ўштан лийыныт, вуйыштышт чапле венец йылгыжын. Клеопатра нунын ончыко

Умбакеже - 5-ше лаштыкыште.

суken возын, но святой Уар тудым нӧлталын да каласен: «Удырамаш, тый молан мыланем ӧпкелен ойлет? Тыйын порылыкетым мый мондем мо? Вет чыла йодметым Юмо деке шуктем. Пеленем ик шӱгарыште улшо родо-тукуметын сулыкыштым Юмо мыйын сӧрвалыме млан кӧра проститлен. Ынде эргычим Пылпумышысо Кугыжалан служитлаш кондеман. Тудо Юмын Престолжо ончылно Суксо-влак дене пырля шога. Мо тудлан пайдале лиеш, тидым Господь деч йодаш шкеак сӧрвалышыч вет. Мландымбалысе кугыжалан служитлыктынет гын, нал мӧнгеш». Но эргыже святой Уарым ӧндалын да каласен: «Полшышем, тый авамым ит колышт, святой-влак коклаште лийме деч мыйым ит коранге». А Клеопатра ынде шкенжымат пырля налаш сӧрвален, но святой Уар манын: «Мландымбалне улмет годымат тый мемнан пеленак улат, кызыт тынысын кай. Господь кӱштымӧ жапыште ме тыйым налаш толына».

Клеопатра куан кумыл дене помыжалтын, мом ужмыж нерген пресвитер-влаклан каласкален. Эргыжымат святой Уар пелен тоен. Поянлыкшым йорло-влаклан пуэден да, пӱтым кучен, кумалын, ты черке пеленак эше шым ий илен. Святой Уар ден эргыжым кажне рушарнясе службо годым ужын. Поро пиалан Клеопатра вес тӱняш 327 ийыште вончен.

Святой Уарым калык пеш йӧрата да 1 ноябрьыште пагален шарна. Тынеш пурыде колышо родо-тукум верч кумалаш тудым йодыт, тыгак аван мӱшкырыштыжӧ але азам ыштыме годым колышо йоча-влак верчат тудым сӧрвалат.

ОРЛАНЫШЕ СВЯТОЙ УАРЛАН МОЛИТВА

Орланыше Уар, чот ӧрыктарыше святой, Кучен Ашныше Христос деке йӧратымаш дене ылыжын, тыйым орландарыше ончылно тый Пылпумышысо Кугыжам моктенат, Тудын лӱмеш шке кумылын орланенат. Кучен Ашныше Христос деч Пылпумышысо чап дене чапландарыме улметым Черке таче пагален шарна. Шкеж деч лӱдде йодаш тоштмо порылыкым Христос тыланет пуэн, ынде Тудын ончылно Суксо-влак дене пырля шога да Пылпумышто йывыртет, Святой Троицым раш ужат, Тӱналтышдыме волгыдо тулжо дене чонет кандарет. Чын Юмым палыде колышо мемнан родо-тукумнан орлымыштым ит мондо, мемнан йодмынам шукто. Клеопатран чын Юмылан ӱшаныдыме тукумжым шке сӧрвалымет дене курымаш орлык деч утарымет семын мемнанат тынеш пурыде колышо да ик Юмын лӱмжым ӱжде тойымо родо-тукумланна курымаш пычкемыш деч утаралташ полшо. Поро шӱман Пӱрышынам тунам ме чылан уло шӱм дене ик семын курым-курымеш моктена. Аминь.

ТУНЫКТЕН КАЛАСЫЖЕ ШОЖАК



Ик ялыште самырык рвезе илен. Нимом ыштыде, кечыгут мӧнгыштыжӧ шинчен. Икана тудо аваж деч йодын: «Авай, кузе пиалым муаш?»

– Эргым, яндар пасуш лек, тушто мом кучен кертат, тидак тыйын пиалет лиеш, – вашештен аваже.

Рвезе пасушко лектын. Ужеш – чома кудалеш. Поктен шуаш тӧчен, но кертын огыл. Тыгодым вондер йымач меран тӧрштен лектын. Тудат почшым веле ончыктен коден. Пасушто кодшо шурным чӱнген коштшо кӧгӧрчен южыш нӧлталтын да ончыч ӱлнырак чонештыл коштын, уэш мландымбак шинчаш йӧнан жапым вучен. Рвезе тудын почешат куржталын ончен, но шот лектын огыл.

Курал пыштыме мландыште йылым кӧргыч коштшо коракым ужын. Тудыжым кучашат шонен огыл. Воктечше ошкылшыла, «Нимо укеште тидат йӧра» шоналтен да трук тӧрштен руалтен кертын.

– Авай мыйым пиал кучаш колтыш. Тый, тыгай шемгорак, ынде вара мыйын пиалем улат мо? – ӧрын йодын рвезе.

– Уке, мый пиалет омыл, но пиалан лияш туныктен кертам. Солен ямдылыме сай шудым капка ончыкет пыште – кучен кертдыме чомат шке толеш да пеленет илаш кодеш. Кудывечет воктеке, пече йымаке, тамле кешырым кажне кечын пышташ ит мондо. Лӱдын кудалше меранет тый декет унала кошташ да кидет гыч кочкаш тӱналеш. Кудывечышкет шыдаг пырчим шавалте – кӧгӧрчен чонештен толеш да вес ийлан сурт оралтешет пыжашым опта.

– Вара чыла тидыже пиал мо? – эшеат чот ӧрын йодеш рвезе.

– Уке, тиде эше тӱн пиалжак огыл. Икмыняр жап гыч суртет воктеч мотор поро ӱдыр эртен кая. Чомам, мераным да кӧгӧрченым пукшыметым ужеш да тыйым йӧратен шында. Тыят тудым йӧратен шындет, марлан налат, шуко шочшан да пиалан лият.

«Юмын Кугыжанышыже палдырнен ок тол. «Теве тудо тыште» але «Теве тушто» манын, нигӧ ойлен огеш керт, вет Юмын Кугыжаныш – тендан кӧргыштӧ» (Лк. 17,20).

Кужу курыман лий, Марий митрополий



2017 ий 6 октябрь, Моско. Данилово монастырьын Патриарший ден Синодальный резиденцийыштыже Руш Православный Черкын Священный Синодшын черетан погынымашыже лийын. Тудым Москон да уло Российын Святейший Патриархше Кирилл вүден.

Тыште Йошкар-Олан да Марий Элын архиепископшо Иоаннын Марий кундемыште у епархийым ыштыме шотышто темлымашыжым колыштыныт. Икмыняр канашымеке, ик ойыш шуыныт: Марий Эл Республикыште Марий митрополий пашам ышташ тўналеш. Тудым Йошкар-Олан да Марий Элын архиепископшо Иоанн вуйлата. Митрополийыште кок епархий - Йошкар-Ола да Волжский ден Шернур - лиеш.

У - Волжский ден Шернур - епархийыш Волжск ола, Волжский, Морко, У Торъял, Кужэ-нер, Параньга, Шернур, Марий Турек район-влак пурат. Тудым вуйлаташ Скопинский епархийын клирикшым, Николо-Чернеевский пöръем монастырьын настоятельже игумен Феофаным (Данченковым) сайлыме.

11 октябрьыште Рязань область, Александро-Невский районысо Заборово селасе Господь Юмын Волгалт вашталтмыже лүмеш черкыште Скопинский да Шацкий епископ Феоодит Литургийым эртарен. Тыгодым игумен Феофаным архимандрит саныш шогалтыме. Тудым епископыш шогалтыме хиротонийым Москон да уло Российын Святейший Патриархше Кирилл эртараш тўналеш.

Тидын нерген Руш Православный Черкын Священный Синодшо 76-шо номеран журналешыже возен. 6 октябрь Марий кундемын историйыштыже кугу вашталтышым ыштен. Тек кужу курыман лиеш Марий митрополий!

*Рвезылык эртыш – ыш чеверласе,
Шонгылык тольо – ыш саламлаат.*



**Илалше ег-влакын кечыштым теният
тўрлө вере тўрлө семын палемденыт.**

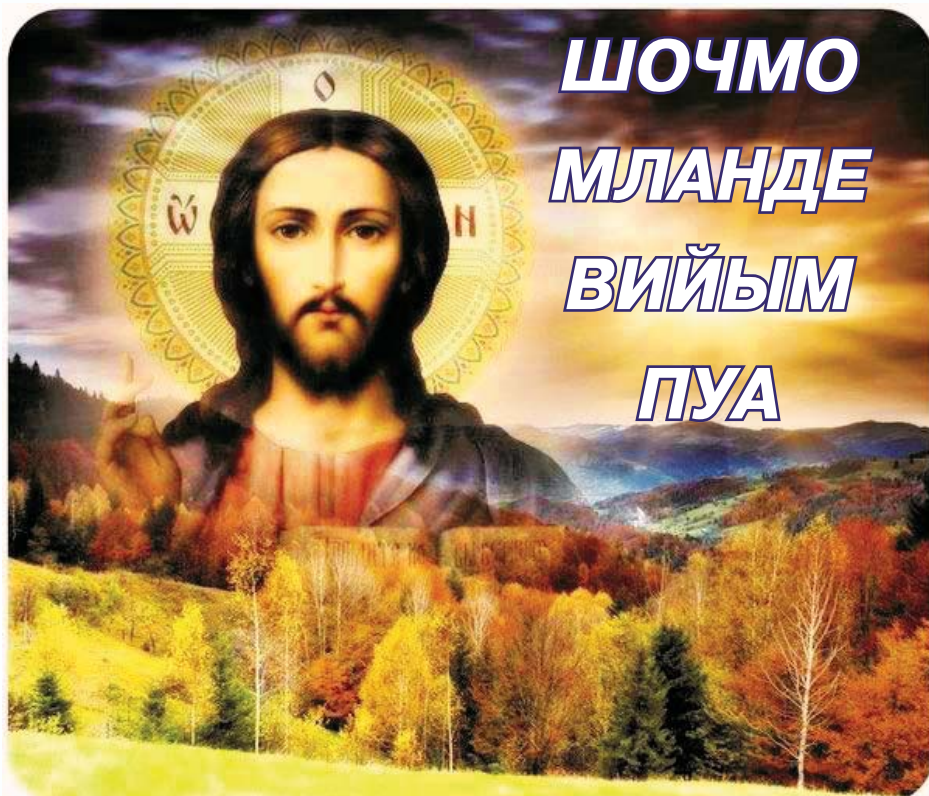
1 октябрьыште У Торъял селасе Господын Пылпомышко чапландаралт нөлталтмыже лүмеш приходышто поро пашам шуктышо «Куан» клубын черетан вашлиймашыже эртен.

Храмын настоятельже протоиерей Вячеслав Ершов тудым «Самовар воктек погынена» манын лүмден. Пайрем куаным пайлаш «Теремок» да «Кече» йочасадла гыч йоча-влак да нунын ача-авашт толыныт. Тыгак Э.Сапаев лүмеш искусство школын самырык артистше-влак баян да фортепиано дене мастарын шоктымышт, сылне мурышт дене куандареныт. Клубын участникше-влак йöратыме почеламутыштым лудыныт, самырык годсо мурыштым И.Я.Терехинын шоктымыш почеш йонгалтареныт. А кунам матушка Нина «Колымашым сенгеме» ойлымашым лудын – шукышт шортыныт. Тиде вашлиймаш кажне егын чонышкыжо порылыкым да йöратымашым пуртен.



2 октябрьыште Марий епархийысе социальный пöлкан пашаенже-влак Йошкар-Оласе «Ветеран» клубыш миеныт.

Пöлкам вуйлатыше иерей Алексей Михеев чылаштым пайрем дене саламлен, вара Господын Ыресшым нөлталме лүмеш эртыше пайрем да тудын историйже нерген каласкален. Пайрем лүмеш коча-ковашамычлан шушаш 2018 ийлан ямдылыме православный календарь-влакым да кочкыш пöлекым кучыктен. А илалше ег-влак унашамычлан мурым муралтеныт.



ШОЧМО МЛАНДЕ ВИЙЫМ ПУА

Корно дене кок йолташ мутланен кая. Иктыже тиде ялыштак шочын-кушкын, весыже унала толшыла чучеш. Нуно черке корныш савырнышт, вет таче рушарня. Мыят почешышт ошкылам, мутланымыштым колыштам.

Уналыкеш толшыжо шочмо вержым чот мокта, йүкшылат кугемден колта. Весыже тудым колыштеш, шке семынже тудын дене огешат келше докан, но нимом ок пелеште. Чынжымак, шочмо-кушмо вершорым эн шергакан, эн моторлан шотлена. Тыште тукумна ожнысек илен, мыланна шке поянлыкшым, йоратымашыжым, родо-тукум кылжым, шочмо йылмыжым пөлеклен коден. Шочшо айдеме ава шөр дене иквереш шочмо верым йораташ тунемеш, садлан тиде мландым нимо денат ок вашталте. Чылан палат, шочмо вер деч шерге нимо уке. Кугу Отечественный сар жапыште шуко ег шочмо верысе мландым, изи шовычеш кылден, күсеныштыже нумалыштын, мланде чоным ырыктен, тушман дене кредалмаште куатым пуэн. Мүндыр мланде кеч-могай поян, мотор лийже, чон шочмо-кушмо верыш шупшеш. Тиде тыгак.

Черкыште службо пытымек, черле Овычай кокай деке просфорым пуаш пурышым, шочмо вер нерген шонымашем тудлан каласышым. Шокшо чайым йүмына годым, тудо теве мом ойлыш.

- Ме, - мане, - мланде дене чот кылдалтше улына, шонена, пуйто тудо мемнам пукша, йүкта, чикта. Чынжым гын,

мландыжымат Юмо Ача ыштен, мыланна кучылташ түрлө кушкылым, тамле вудым пуэн. Шкаланнат илышым Юмо пөлеклен. Садлан чоннан шочмо верже - Юмо пелен каваште, тушко логалаш тыршаш күлеш. А мланде капкылнам шочыктышо ава гай жаплан поген пышта. Тиде чын, Юмын пуымо мландым ме чыла тушман дечат аралышаш улына. Сар жапыштат Юмылан ўшаныше-влак күсеныштышт юмонам, молитвам нумалыштыныт. Юмылан ўшаныше, Тудын законжо-влак почеш илыше-шамыч сар гыч сусыр деч посна пörтылыныт. Кызытат тиде вашталтын огыл. Теве колышт: мыйын кочам черкын старостаже лийын, Юмын книгаже, юмонаже тудын шуко улмаш, садлан тудым пасу покшелан, кум икшывыже ончылно, лүен пуштыныт. Ковамым йоча-влак дене пырля поктен луктыныт, а суртыштым йүлалтеныт. Икмынар кече нуно коремыште рокым ыреслен кочкын иленыт. Пычкемыш йүдым ачаштым мландыш тоеныт. Но Юмылан ўшанымаш эшеат пенгыдемын. Поро ег-влак ковамын ешыжым суртышкышт пуртен ашненыт. Ойгым ужшо икшыве-влак кушкын шуын, ешылат погеныт, уныкаштанат Юмылан ўшанымашым шынгареныт. Теве мыят черке воктен илен, ўмырем кошартем, Юмо луктын ок кудалте, ўшанем.

Теве тыгай поян шинчымаш дене мөнгө пörтылым. Кажне ег илышыштыже кеч ик гана Юмо дене вашлиеш да тидым чоныштыжо эн кугу поянлык семын переген нумалыштеш гын, тудо пиалан.

Вера НИКОЛАЕВА.

ЙОШКАР-ОЛАСЕ ПРАВОСЛАВНЫЙ РҮДЕРЫШТЕ ПАЙРЕМ ВАШЛИЙМАШ 120 ЕНЫМ ЧУМЫРЕН

Преподобномученице, святой кугу княгине Елисавета лүмеш Йошкар-Оласе Сестричество да епархийысе социальный пөлка тыгай касым кажне ийын ямдылат. Пайремыш оласе храмла гыч, «Ветеран» обществе да Г.Константинов лүмеш Академический руш драме театр гыч уна-влак погыненыт. Куан кумыл дене темше кок шагат жапшижде эртен каен. Регент Лариса Максимован вуйлатыме хор аккордеон почеш православный да руш калык муро-влакым шергылтарен. Зоя Демчук ден Зоя Басова, бард Лия Алексеева, М.Шкетан лүмеш Марий национальный драме театрын самырык артистше-влак Иван Соловьев, Михаил Александров да Алексей Тетерин уна-влакым лирический почеламут да романс-влак дене куандареныт. РСФСР-ын да Марий Элын сулло артисткыже Галина Иванова-Ямаева «Тувыр» притчым, Борис Пастернакын «Учись прощать» почеламутшым сылнын лудын. Илалше ег-влак лүмеш уло чон дене ямдылыме ты пайрем үстел коклаште канен шинчаш да тыгай талантан ег-влакын мастарлыкышт дене кумылым вүчкаш йöным пуэн. Тидлан чыланат кугу таум ойленыт.

Пагалыме лудшына-
влак, тыланда Новосибирск
кундемысе Бердск
олаште служитлыше
90 ияш протоиерей
Валентин Бирюковын
каласкалымыжым лудаш
темлена. Тудо священникын
«Мландымбалне ме илаш
гына тунемына» книгагыже
савыкталтын.

КУЗЕ МИХАИЛ НИКОЛАЕВИЧ АТЕИСТЛАН ПАШАМ ЫШТЕН

Иолташем Михаил
Николаевич дене
ик классыште
тунемынна, пырля армийыште
служитленна. Кочана тукым
изак-шоляк лийыныт, сандене
фамилийнат икгай, Бирюков.
Тудо Томск кундемсе
Колпашево селасе школышто
историйым тунуктен, а
вара пропагандистлан
налыныт. Районла мучко
кудалыштын, посёлкылаште,
школлаште Юмо ваштареш
лекцийлам лудеден. А
шкенжын аваж ден ачаже
черкыш коштыныт. Сандене
Михаил Николаевичым
вуйлатышыже-влак эреак
шылталеныт:

- Михаил Николаевич, тый
тунемше ег улат, Юмын ужеж
нерген лекцийым лудат, а
ават ден ачат черкыш коштыт.
Тиде шот огыл, нуным от чаре
гын, паша деч посна кодашет
логалеш.

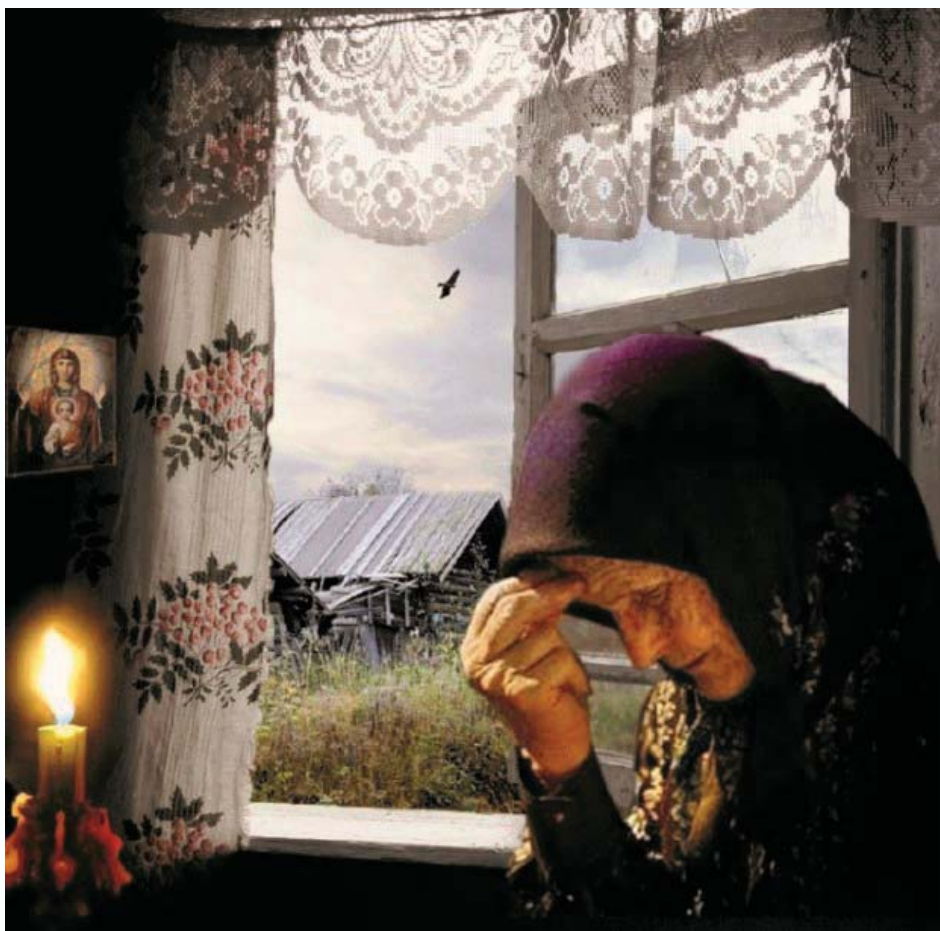
Михаил Николаевич шочмо
мӱнгыжӱ толын да аваж ден
ачажым черкыш коштым
чарнаш сӱрвален, паша деч
посна кодын кертмыж нергенат
ойлен.

- Могай паша нерген
кутырет? – сырен ойлен ачаже.
– Тыйын пашат школышто,
пӱртыл йоча-влак деке.

А эргыже шкенжынымак
ойлен, пропагандист пашам
вуйлатыше-влак аклат,
шкенжым тебе машина дене
шупшыктат, калыкат тудым
пагала.

- Эргым, - пелештен аваже,
- Юмылан от ўшане – тыйын
пашат, а ме ўшанена, сандене
черкыш кузе коштынна, тугакак
кошташ тўналына.

Ик ойыш шуде, Михаил



Николаевич лектын каен. Тиддеч вара жап эртен, ачажат коллен колтен. Тунам Михаил Николаевич аважым черкыш коштмо деч чараш манын, шкеж деке конден.

- Тебе, авай, тыйын пӱлемет.

- Уке, мый тый денет илаш ом код, тый юмонамат сакаш от пу.

- Ом сакыкте, авай.

Аваже виешак мӱнгышкыжӱ нангайыктен. Жап эртымек аважын колымыж нерген йынгыртен каласеныт. Михаил Николаевич пеш вашкен мӱнгыжӱ кудалын: юмона йымалне аваже киен. «Чечас шонго-влак толаш тўналыт, сортам чўктат молитвам лудыт», - лўдын шоналтен Михаил Николаевич.

Колышо аважым кидышкыже налын да «Мый шке семынем тоем» манын, машинашкыже ошкылын. Но мо тыгай? Пӱрт омсам гына лектын – шинчаже ужмым чарнен.

- Светым чўктыза! Кушто свет? – кўштен пошкудо-влаклан.

Кузе тудлан полшет? Вет уремыште – кечывал.

Михаил Николаевичым Томскыш шумеш нангаеныт, но врач-влак нимомат каласен кертын огытыл. Эм-влакат полшен огытыл. Михаил Николаевич аважын ныллыже эртымек гына изиш ужаш тўналын. Орыктарыше чер коранмеке, тудым эмлымвер гыч луктыныт. Тунам атеистет каласен:

- Мый ынде авам ден ачам семынак черкыш каем.

Тыге ойлымыжлан кӱра тудын ушыжо пудыранен манын шоненыт, сандене пропагандист пашаш налын огытыл. Михаил шкежат Юмо ваштареш ойлымым чарнен.

А.ЭМАНОВА ямдылен.





ЧОНДАМ УТАРЫЗА!

Роман лўман тиде рвезе Йошкар-Олагыч, а кызыт Озангыште ила. Тушто Вера, Надежда, Любовь да нунын София авашт лўмеш черке уло. Черке пелен Айык илыш-йўла обществом чумыреныт да «Трезвый взгляд» журналым луктыт. Роман ты журналын 3-шо номерышкыже шкеж дене лийше чыным возен. Шкеж семын йўын орланыше-влаклан полшаш шона, возымыжым ала иктажше ушышкыжо пышта.

Чыланат таза лийза! Тендан «Айык ончалтыш» журналдан кок номержым лудым. Шкаланем йўрышыMAT тушто шуко муым. Мыят теве шке нергенем каласкалаш шонен пыштышым.

Алкоголик улмем идалык ончыч сайынак умылышым да кодировкыш кайышым. Капышке препаратым колтымо деч вара тушто 5-10 грамм ош аракам пуат. Уло капетым шон шупшаш тўналеш. Ынде мучаш тольо манын веле шонет. Вара антидотым пуат. Идалык жапыште аракам веле огыл, спиртеш шулыктарыме эмым йўат гынат, колен кертат.

Сандене ик ий шым йў. Еш илышнат сай велыш савырнен шуын ыле. Шукерте огыл тиде ий эртыш, сандене ончысо кок йолташ дене изишак подылам, шонышым. Могай алкоголик лийынам, тугаяк кодынам улмаш. Мемнан «изиш подылмына» кум кече шуйнен. Чылаже коло кленча ош аракам, кок литрат пелан вич ате пивым да эше икмыняр изиракым ястаренна.

Мокмыр жапыште мом ужмем тыланда каласынем. Кум сутка шот дене мален кертын омыл. Шинчам веле кумем, ия-шамыч орландараш тўналыт. Ала тўрлө тўсан омо, ала чылажат ончылнетак эрта, нимат улылен от керт. Умбакет кержалтыт, чылт рушла,

но пеш писын ойлат. Эре икмынярын улыт, изишыже айдеме гай койыт, но пеш шучко улыт. Иктыжын сөсна гай чурийже кызытат шинчамлан конча. Мыйын нерген чыла-чыла палат, изиракше-влакат ала-кушко шўдырен нангаяш тōчат. Изиш гына орадыш каен омыл. Кўсенышкем иконым пыштенам, садак пижыт. Мален колтымо гай веле лиям, уэш кержалтыт, вержым веле тўрлым ужам.

Йўын илыметлан кōра тый дечет Господь коранеш гын ия-шамыч чонетым налаш вашкат. Мучаш лишеммым шижын, пелашем дене пырля тендан черкыш толна. Кўсеныштына 9 тенге веле ыле. Ик пōрѐен мыланна сорта налаш оксам пуыш. Сортам шынден, Юмо деч полышым йодым, сулыкем проститлаш сōрвалышым. А тыш толмо годым, корныштак савырнен каяш манын, могай гына амал ушыш ыш пура?! Вет тыгай годым ия-шамыч вес ен да черке нерген тўрлө осал шонымашым пуртат.

Черкыш толын, Юмым сōрвалыме деч вара мōнгыштō сайын мален колтенам, пеш сай омым ужынам да угыч шочшо гай помыжалтынам. Чонышто да капыште тугай куштылгылык лийын, илышыште тыгай куаныш нимо денат шуаш ок лий. Кызыт эре «Отче наш» молитвам лудам, чонемым утарышаш верч кумалам. Пашам ыштем, оксам изиш лицеш гын, вигак Библийым налам.

Йўын орланыше иза-шольым-влак, тыланда ойлем. Шкенам сулыкна верч Юмо мемнам кудалта гын, вес тўняште тугай шучкылык мемнам вуча, кудыж нерген каласен мошташат ок лий. Чыла йўын пытарымеке, уремыште ик йымал йолаш да кыралтше чурий дене помыжалтмет – тиде тусо лўдмашын ик миллиардный ужашыже веле.

Юмын сулыкна кулжо Роман.

Черкыман полым



17 октябрьште Волжский районысо Святой Гурий лүмеш Пөтъял-Азъял черке шке пайремжым палемдыш. Тиддеч ончыч черке пашаен, прихожан-влак черке йырым эрыктен шынденят. Тиде суапле пашашке туныктышо-влак В.А.Ямбашева ден О.Ю.Гаврилован вуйлатымышт почеш Пөтъял школын 9-ше классыштыже тунемше-влакат ушненыт. «Святой мландыште пашам ыштымаш кажнынан чонышко куаным да ласкалыкым пурта», - ойленыт ўдыр-рвезе-влак.

А.ЭМАНОВА.

ТАЗАЛЫКЫМ АРАЛЕНА

КАВУН КОЧКЫШ

Кавун айдемын капкылжылан пеш күлешан. Туштат ятыр пайдале вещества шуко. Кавун А, D, E, F, PP, B түшкалаш пурышо витамин-влаклан поян. Моло пакчасаска дене танастарымаште, тушто эше T витамин уло. Тудо ўян кочкышым пеш вашке шулыктара, сандене уто нелытан ег-влаклан кочкаш пайдале. Тромбоцитым шочыктымышжлан көра шўм черан-влаклан кавуным кочкаш темлат. Тиддеч посна пагар, шолора, шондыгалта дене кылдалтше ятыр черым корандаш полша.

ПУЧЫМЫШ

Кўлыт: 3 стакан шўр, 1 стакан тар шўраш, 500 гр кавун, 1 изи совла сакырложаш, 0,5 изи совла шинчал.

Палемдымаш: пучымышым шолтышаш ате духовкыш шындаш йўршў лийшаш.

Эн ончыч кавуным эрыктыман, тыгыде кубик семын пўчкедыман, шўрыш пыштыман. Шолаш пуримекеже, 10-15 минут изи тулышто шолтыман. Тиде жапыште тар шўрашым мушман, шолшо вўд дене когартыман. Тудымат шўран кастрюльыш пыштыман, сакырложаш ден шинчалым ешарыман да эше 15 минут пудыратен шолтыман. Вара кастрюльым петыртыш дене петырыман да 180 градус марте ырыктен ямдылыме духовкышто 25-30 минут шинчыктыман. Пучымышыш шўшмўйым пыштен кочман.



ШЕРЕ КОГЫЛЬО

Кўлыт: 400 гр кавун, 2 кўчимў муно, 1 стакан ўмбал, 150 гр сакырложаш, 180 гр ложаш, 0,5 изи совла ваниль, руашым овартыше 1 изи совла разрыхлитель, 1 чывыштыш шинчал, 50 мл нўшмўй.

Муным, шинчалым, сакырложашым, ванильым ешарен, шонешталтмешкыже лугена. Тушко тыгыде тёркеш нўжымў кавуным, ўмбалым пыштена да уэш лугена. Вара разрыхлительым варыман ложашым, нўшмўйым ешарена. Угыч сайын лугена. Формым нўшмўй дене йыгена, тушко руашым опталына да 180градусан духовкышто 40-50 минут кўктена.



ЭМЛАЛТМЕ ДЕЧ ОНЧЫЧ ВРАЧ ДЕНЕ КАНАШЕН НАЛЗА.

НОЯБРЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВС
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Пүтö

Пеш пенгыде пүтö

Пайрем кече

1 – Пророк Иоиль ден преподобный Иоанн Рыльский кечышт.

4 – Юмын Аван Казанский иконыжын кечыже.

5 – Господын изажын, святой апостол Иаковын, кечыже.

6 – Юмын Аван «Чыла ойган-влакын Куанышт» (Всех скорбящих Радость) иконыжын кечыже.

8 – Чот орланыше святой Димитрий Солунский кечыже.

10 – Святитель Димитрий Ростовский ден преподобный Иов Почаевский кечышт.

13 – Патриарх Кириллын мутшо: «*Ме вес жапыште илена. Шукыштлан тачысе илыш чыла ситышан, тыныс, нимогай лүдыкшö океанла*

коеш. Но тунямбалне мо ышталтым туткырак ончалына гын, ужына:

Юмылан ушанымашым таче утларак мастарын пужат. Ондак тидым вик да уш-акылым пудыратылде ыштеныт. Таче кугу вий да айдемын интеллектуат еным Юмо деч корандаш виктаралтын. Но ме ушанена да палена: тиде нигунамат лийын ок шу. Кö гын алгаштаралтеш, кö гын капкыл йодмым шуктым корно дене, Юмо деч торлышо корно дене, кая, но шукынжо каласат: «Уке, вет мый чынак палем – Юмо мыйым колеш, Пылпомыш Царице илышыштем мылам полшен шога».

14 – Акым налде тыршыше святой Косма ден Дамиан Асийский кечышт.

18 – Москван святительже Тихон ден святой Иона Новгородский кечышт.

19 – Преподобный Варлаам Хутынский кечыже.

21 – Архистратиг Михаил ден Пылпомышысо капдыме Куат-влакын погынышт.

Шернур селасе, Курыкмари районисо Новая Слобода

селасе да ракетный дивизийысе храм-влакын пайремышт.

Пылпомышысо Куат-влак мемнан илышыште кугу верым налын шогат. Тошто Сугынь жапыштат, ме палена, Архангел Михаил ойырен налме еврей калыкларен шуко полшен. У Сугынь туналмекат, суксо-влак Юмын эрыкшым шуктен, калык-влакым виктарат. Аралыше сакчынат кажне ег верч умыр мучко тургыжлана да түрлö азап деч коранаш полша. Нуным ме чүчкыдырак сөрвалышаш улына.

22 – Святой Нектарий Эгинский кечыже. Юмын Аван «Вашке Колыштшо» (Скоропослушница) иконыжын кечыже.

26 – Святитель Иоанн Златоустын кечыже.

27 – Апостол Филиппын кечыже.

28 – Преподобный Паисий Величковский кечыже.

Иисус Христос Шочмо лүмеш пүтö туналтыш.

29 – Апостол да евангелист Матфейын кечыже.

30 – Преподобный Никон Радонежский кечыже.

УШАНЫМ ИДА ЙОМДАРЕ

Васлиса кова 87 ийыш тошкалын. Жапыштыже вич йочам ончен тыршашыже логалын, вет шкежат шуко шочшан еш гыч лийын да кандаш йоча гыч шкетын веле илен кодын. Лу ияшак куралаш, чодыра руаш кошташ тунгалын.

Кертмыж семын аваже тудым изинекак Юмылан ушанаш, онгым ыреслаш, кугурак-влакым жаплаш, икте-весым пагалаш кумылан ден. Мönгыштö чыла сомылкам шуктен, колхоз пашаш вашкымыж годым корнышто молитвам лудын каен, неле-йöсö годым Юмым чот сөрвален.

А вет ятыр гана полышыжо шижалтын. Теве ик тыгай пример. Лидия лүман удыржын ик шинчаже ужмым чарнен. «Кö ынде тудым марлан налеш?» – чон вургыжын ятыр гана шонен ава да Юмылан ушан дене кумалын.

– Илен-толын удырем марлан кайыш, кум эрган, ныл уныкан лие. Кугу ушан дене Юмым сөрвалет гын, Тудо тыйым ок кудалте. Тидлан мучаш марте ушанаш күлеш, – оила Васлиса кова.

Иерей Игорь Сапаев.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ "ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК"

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 1.11.2017 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно Федеральному закону от 29.12.2010 г. №436-ФЗ

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, "Типография №1" "Куба Принт" ГК ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктым.

Адресше: 424000, Йошкар-Ола, Эшкинин урем, 106, 106 пöлем.

Редакцийын да издательын адресше: 424000,

Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.

тел.: (8 8362) 45-39-54. E-mail: marlagazet@mail.ru

Интернетыште сайт: mari-eparhia.ru

Редакционный советым вуйлатыше:

протоиерей Николай Чузаев.

Редакционный совет: иерей Игорь Сапаев,

Д.Смирнов, А.Чемекова, А.Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлö лийын кертыт. Серыш-влак мönгеш огыт колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОGYЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

Куанен чылымна



ЕШ ИЛЫШ

Мужыр ош йүксим ончен,
Шыпсер воктене шоget,
Сылне висвис ден мужед,
Тудымак веле шонет.

Ваш пагалаш, йораташ.

Тыге Юмынаже күштен.

Ешым погалын илаш.

Тыге Юмынаже пүрен.

Шке шочшетлан куанет,

Улат тый эн пиалан.

Шке нергенетше монден,

Илет ынде тый ешетлан.

Поро, эн шерге ешетын

Тичмашлыкшым чотак арале.

Чоныш пышталын ўшаным,

Юмын Аважым сөрвале.

Ойго кунам шып нушкеш

Еш илышет шалаташ,

Юмылан веле күлеш

Черкыш миен кумалаш.

Мужыр ош йүксим ончен,

Шыпсер воктене шогада.

Шерге изи шочшыдам

Чот йоратен вүчкеда.

Мария ЯКОВЛЕВА.

Морко район.



**СУРТВОЛЬЫК ДЕН
ЯНЛЫК-ВЛАКЫН
ЛҰМЫШТЫМ МАРЛА
КАЛАСЫЗА**

